SÁNG KIẾN LIÊN MINH NĂNG LƯỢNG MẶT TRỜI QUỐC TẾ (ISA) VÀ QUYỀN LỰC MỀM ẤN ĐỘ

©2026 Tạp chí Khoa học Intracom
Số 3(3) tháng 8-2026
p-ISSN 3126-2708
https://intracomuni.edu.vn/

The International Solar Alliance (ISA) and India's Soft Power

Châu Khánh Tâm[*], Trần Thị Yến Vân[**]

Ngày nhận bài: 23/02/2026, ngày gửi phản biện: 22/5/2026, ngày duyệt đăng: 17/7/2026

Tóm tắt

Trong bối cảnh biến đổi khí hậu ngày càng nghiêm trọng và lan rộng toàn cầu, chuyển đổi sang năng lượng tái tạo, đặc biệt là năng lượng mặt trời, trở thành ưu tiên chính sách của nhiều quốc gia. Trong xu thế đó, Liên minh Năng lượng Mặt trời Quốc tế (ISA), do Ấn Độ và Pháp khởi xướng năm 2015, nổi lên như một sáng kiến hợp tác đa phương quan trọng nhằm thúc đẩy hợp tác quốc tế và hỗ trợ các nước đang phát triển khai thác hiệu quả năng lượng mặt trời. Dựa trên phương pháp nghiên cứu định tính và lý thuyết quyền lực mềm của Joseph Nye, bài viết trình bày tổng quan về ISA và phân tích vai trò của sáng kiến này đối với quyền lực mềm của Ấn Độ. Kết quả nghiên cứu cho thấy ISA mang ý nghĩa chiến lược, không chỉ góp phần ứng phó biến đổi khí hậu, mà còn giúp Ấn Độ xây dựng hình ảnh tích cực, củng cố vị thế và mở rộng ảnh hưởng ngoại giao trên trường quốc tế, đặc biệt là với các quốc gia thuộc Phương Nam toàn cầu.

Từ khóa

Ấn Độ, ISA, Joseph Nye, Liên minh Năng lượng Mặt trời Quốc tế, quyền lực mềm.

Abstract

In the context of increasingly severe and widespread global climate change, the transition to renewable energy, particularly solar energy, has become a policy priority for many countries. Within this trend, the International Solar Alliance (ISA), initiated by India and France in 2015, has emerged as a significant multilateral cooperative initiative aimed at promoting international collaboration and supporting developing countries in effectively harnessing solar energy. Based on qualitative research methods and Joseph Nye's theory of soft power, this article provides an overview of the ISA and analyzes the role of this initiative in enhancing India's soft power. The findings indicate that the ISA carries strategic

[*] Thạc sĩ, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh; Tác giả liên hệ; Email: chaukhanhtam@hcmussh.edu.vn; ORCID: https://orcid.org/0009-0008-1132-5659
[**] Thạc sĩ, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh; Email: yenvan.tran711@hcmussh.edu.vn; ORCID: https://orcid.org/0009-0004-6169-0698

significance; it not only contributes to addressing climate change but also helps India build a positive national image, strengthen its international standing, and expand its diplomatic influence on the global stage, particularly among countries of the Global South.

Key words

India, International Solar Alliance, ISA, Joseph Nye, soft power.

1. Giới thiệu

Trong nhiều thập niên qua, biến đổi khí hậu dẫn đến những hệ quả nghiêm trọng đối với phát triển kinh tế - xã hội, an ninh con người và tương lai phát triển bền vững. Trước bối cảnh đó, các quốc gia không ngừng tìm kiếm cơ chế hợp tác mới nhằm thúc đẩy chuyển đổi năng lượng sạch và đảm bảo phát triển bền vững. Trong xu thế chung này, Ấn Độ đã tiên phong khởi xướng Liên minh Năng lượng Mặt trời Quốc tế (International Solar Alliance - ISA) nhằm tập hợp các quốc gia có tiềm năng năng lượng mặt trời, thúc đẩy ứng dụng công nghệ xanh, và đóng góp cho nỗ lực toàn cầu chống biến đổi khí hậu. Sáng kiến này không chỉ thể hiện ưu tiên chiến lược của Ấn Độ trong lĩnh vực năng lượng tái tạo mà còn mở ra không gian để quốc gia Nam Á này củng cố ảnh hưởng và nâng cao hình ảnh trên trường quốc tế.

Tính đến nay đã có một số nghiên cứu bàn về quá trình hình thành, hoạt động và tác động của ISA đối với hệ thống năng lượng toàn cầu cũng như đối với chính sách đối ngoại của Ấn Độ. Tuy nhiên, nghiên cứu về mối quan hệ giữa sáng kiến này với quyền lực mềm của Ấn Độ còn hạn chế. Khoảng trống học thuật đó đặt ra nhu cầu xem xét ISA không chỉ như một cơ chế hợp tác năng lượng mà còn như một công cụ phục vụ chiến lược nâng tầm ảnh hưởng quốc tế của Ấn Độ. Do vậy, bài viết này hướng tới việc trả lời câu hỏi trọng tâm: *Sáng kiến ISA đóng góp như thế nào vào việc củng cố và mở rộng quyền lực mềm của Ấn Độ trong quan hệ quốc tế?* Nghiên cứu này tập trung trình bày tổng quan về quá trình hình thành, mục tiêu và một số hoạt động chính của ISA, đồng thời phân tích tác động của sáng kiến này đối với chính sách đối ngoại của Ấn Độ, từ đó làm rõ vai trò của ISA như một công cụ quan trọng trong chiến lược quyền lực mềm của Ấn Độ, góp phần nâng cao vị thế quốc gia trên trường quốc tế.

2. Cơ sở lý thuyết và phương pháp nghiên cứu

2.1. Cơ sở lý thuyết

Quyền lực mềm là một khái niệm quan trọng trong quan hệ quốc tế hiện đại, không chỉ được sử dụng bởi các học giả mà đã len lỏi vào thực tiễn chính sách của nhiều quốc gia trên thế giới. Thuật ngữ này lần đầu tiên được học giả người Mỹ Joseph Nye đưa ra trong tác phẩm *Bound to Lead: the Changing Nature of American Power*, xuất bản năm 1990. Theo ông, quyền lực mềm là "khả năng đạt được điều mình mong muốn thông qua sức hấp dẫn thay vì bằng ép buộc hay mua chuộc. Nó bắt nguồn từ sức hấp dẫn của văn hóa, các giá trị chính trị và chính sách của một quốc gia" (Nye, 2004, tr.x). Nhận thức được tầm quan trọng của quyền lực mềm đối với vị thế và hình ảnh quốc gia, Ấn Độ trong những thập kỷ qua đã chủ động và tích cực triển khai nhiều sáng kiến nhằm củng cố và lan tỏa ảnh hưởng mềm trên toàn cầu. Quyền lực mềm của Ấn Độ thường được nhận diện qua các yếu tố văn hóa đặc sắc như nền điện ảnh Bollywood, truyền thống yoga, học bổng của Hội đồng Quan hệ Văn hóa Ấn Độ

(ICCR) dành cho sinh viên từ các nước đang phát triển. Ấn Độ cũng triển khai các dự án viện trợ nước ngoài (chủ yếu cho các quốc gia châu Phi); đặc biệt, quốc gia này khẳng định rằng họ không nhằm tìm kiếm bá quyền hay tạo ra bẫy nợ (Shidore & Busby, 2019). Các chương trình, chính sách và sáng kiến này đã và đang thúc đẩy hình ảnh tích cực và thiện chí của Ấn Độ trên quy mô toàn cầu. Thông qua bài viết này, các tác giả lập luận rằng ISA là một chính sách "hấp dẫn" và cần được nhìn nhận như một công cụ quyền lực mềm thiết thực, góp phần định hình hình ảnh Ấn Độ như một quốc gia có tinh thần tiên phong trong việc giải quyết các vấn đề toàn cầu, có trách nhiệm và đáng tin cậy trên trường quốc tế.

2.2. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết sử dụng phương pháp nghiên cứu định tính nhằm tổng thuật, mô tả và phân tích một cách có hệ thống bối cảnh hình thành, mục tiêu, cơ chế hoạt động, kết quả cũng như những thách thức của ISA, qua đó làm rõ vai trò và ý nghĩa của sáng kiến này trong chính sách đối ngoại của Ấn Độ. Nguồn tư liệu được thu thập thông qua rà soát có hệ thống các tài liệu thứ cấp có độ tin cậy cao, bao gồm thông cáo báo chí Chính phủ, bài viết trên tạp chí khoa học quốc tế và trong nước, bài viết từ các tờ báo uy tín… Việc kết hợp đa dạng nguồn dữ liệu nhằm bảo đảm tính toàn diện, khách quan và độ tin cậy của kết quả nghiên cứu.

3. Kết quả và thảo luận

3.1. Tổng quan về Liên minh Năng lượng Mặt trời Quốc tế

3.1.1. Bối cảnh ra đời

Là một trong những nền kinh tế lớn có tốc độ tăng trưởng nhanh trên thế giới nhưng cũng là quốc gia chịu nhiều ảnh hưởng của biến đổi khí hậu, Ấn Độ đóng vai trò trung tâm trong quá trình chuyển đổi năng lượng toàn cầu. Đặc biệt, dưới sự dẫn dắt của Thủ tướng Narendra Modi, Ấn Độ ghi dấu những bước phát triển vượt bậc trong lĩnh vực năng lượng tái tạo, với khát vọng vươn lên trở thành một trong những quốc gia tiên phong của thế giới trong lĩnh vực này (Kiều Oanh, 2024). Vào ngày 30/11/2015, tại Hội nghị Liên Hợp Quốc về Biến đổi Khí hậu (COP21) ở Paris (Pháp), Thủ tướng Modi và Tổng thống Pháp François Hollande đã công bố thành lập ISA theo sáng kiến của nhà lãnh đạo Ấn Độ. Tại buổi lễ, Tổng thư ký Liên Hợp Quốc Ban Ki-moon đánh giá cao ý tưởng của Ấn Độ và đặc biệt của Thủ tướng Modi - nhà lãnh đạo rất tích cực trong vấn đề chống biến đổi khí hậu (Thùy Vân, 2015). Vào ngày 06/12/2017, sau khi 15 quốc gia đệ trình văn kiện phê chuẩn, ISA chính thức có hiệu lực và có tư cách là một tổ chức quốc tế dựa trên hiệp ước (Trung tâm Nghiên cứu Ấn Độ, 2023). Trong phiên họp đầu tiên của ISA vào ngày 03/10/2018, Thủ tướng Modi đã đề ra tầm nhìn "Một Mặt trời, Một Thế giới, Một Lưới điện" (One Sun, One World, One Grid - OSOWOG), qua đó đề xuất hình thành một mạng lưới điện xuyên quốc gia nhằm cung cấp điện năng lượng mặt trời trên phạm vi toàn cầu (PIB, 2018).

Cơ cấu tổ chức của ISA bao gồm: Đại hội đồng, Ủy ban thường trực, Ủy ban khu vực, và Ban thư ký. Ngân sách và nguồn lực tài chính của ISA chủ yếu bao gồm các khoản đóng góp tự nguyện và tài trợ từ các quốc gia thành viên, các nước đối tác, Liên Hợp Quốc cùng cơ quan trực thuộc, các quỹ toàn cầu, các tổ chức quốc tế khác, cũng như khu vực tư nhân (ISA, 2023). Ban đầu, tư cách thành viên ISA chỉ dành cho các quốc gia thành viên Liên Hợp Quốc nằm

hoàn toàn hoặc một phần trong khu vực giữa chí tuyến Bắc và chí tuyến Nam (các quốc gia có vị trí địa lý lý tưởng để hấp thụ bức xạ mặt trời một cách tối ưu). Những quốc gia này - phần lớn là các quốc gia đang phát triển - chiếm gần ba phần tư dân số thế giới nhưng chỉ sở hữu 23% tổng công suất điện mặt trời toàn cầu (Shidore & Busby, 2019). Vào năm 2020, thỏa thuận khung của ISA được sửa đổi để cho phép tất cả các quốc gia thành viên Liên Hợp Quốc tham gia, qua đó mở rộng hơn nữa phạm vi hoạt động và củng cố tính toàn cầu của liên minh này. Hiện nay, hơn 100 quốc gia đã ký kết, trong đó hơn 90 quốc gia đã phê chuẩn để trở thành thành viên đầy đủ của tổ chức này (trong đó có Việt Nam) (ISA, n.d.). ISA còn thiết lập quan hệ đối tác với các tổ chức quốc tế, ngân hàng phát triển và các đơn vị thuộc khu vực tư nhân nhằm tận dụng nguồn lực, chuyên môn và công nghệ để thúc đẩy sứ mệnh của mình. Sự hợp tác với các tổ chức như Ngân hàng Thế giới, Ngân hàng Đầu tư châu Âu, Ngân hàng Phát triển châu Á, Cơ quan Năng lượng Tái tạo Quốc tế… góp phần mở rộng phạm vi hoạt động và tầm ảnh hưởng của ISA (Joshi, 2024). Cách tiếp cận mang tính bao trùm này thể hiện sự đồng thuận toàn cầu về tầm quan trọng của năng lượng mặt trời trong việc đạt được phát triển bền vững và ứng phó với biến đổi khí hậu.

3.1.2. Mục tiêu

ISA được thành lập với mục tiêu cốt lõi là thúc đẩy và phổ biến việc sử dụng năng lượng mặt trời trên phạm vi toàn cầu, đặc biệt hướng tới các quốc gia đang phát triển còn gặp nhiều khó khăn trong triển khai và mở rộng loại hình năng lượng tái tạo này. Trong bối cảnh không phải quốc gia nào cũng có đủ nguồn lực tài chính, công nghệ và năng lực thể chế để phát triển năng lượng mặt trời hiệu quả, ISA được định vị như một cơ chế hợp tác đa phương, tạo điều kiện để các quốc gia thành viên chia sẻ kinh nghiệm, huy động nguồn lực và phối hợp giải quyết những thách thức chung. Qua đó, tổ chức này góp phần tăng cường năng lực, giảm thiểu rủi ro và thúc đẩy quá trình mở rộng năng lượng mặt trời theo hướng bền vững và bao trùm hơn. Với tầm nhìn "Hãy cùng nhau làm cho mặt trời tỏa sáng rực rỡ hơn" và sứ mệnh "Mọi ngôi nhà, dù ở nơi xa xôi đến đâu, cũng sẽ có ánh sáng trong tổ ấm của mình" (ISA, n.d.), tổ chức này nỗ lực phát triển và triển khai các giải pháp năng lượng mặt trời hiệu quả về chi phí và mang tính đột phá, hỗ trợ các quốc gia thành viên xây dựng lộ trình tăng trưởng phát thải thấp. ISA đặc biệt chú trọng tạo tác động thiết thực tại các nước đang phát triển và các quốc đảo nhỏ, nơi nhiều cộng đồng còn hạn chế trong tiếp cận năng lượng sạch. Một mục tiêu trọng tâm là triển khai năng lượng mặt trời quy mô lớn thông qua "Towards 1000"/"Hướng tới 1000", với kế hoạch huy động 1.000 tỷ USD vốn đầu tư vào năm 2030, bổ sung 1.000 GW công suất điện mặt trời mới cho các quốc gia thành viên, mang lại khả năng tiếp cận năng lượng sạch cho 1 tỷ người và giảm khoảng 1 tỷ tấn khí CO_2 mỗi năm (Sharma & Endlaw, 2025). ISA cũng góp phần thực hiện các mục tiêu phát triển bền vững, đặc biệt là mục tiêu 7 về năng lượng sạch với chi phí hợp lý và mục tiêu 13 về hành động khí hậu (Ministry of New & Renewable Energy, 2024).

Để hiện thực hóa các mục tiêu trên, ISA hướng tới nâng cao năng lực cho các quốc gia thành viên; giảm chi phí tài chính và công nghệ; đồng thời mở đường cho các công nghệ tương lai phù hợp với nhu cầu cụ thể của từng nước (Ministry of External Affairs, 2020). Bên cạnh đó, ISA nỗ lực loại bỏ các rào cản, đẩy nhanh ứng dụng năng lượng mặt trời, thúc đẩy

đầu tư và đổi mới công nghệ, cũng như thiết lập các nguyên tắc và chuẩn mực quốc tế trong lĩnh vực này (Ministry for Europe and Foreign Affairs, 2019; Nguyên Vy, 2023).

Ấn Độ hình dung năng lượng mặt trời trở thành trụ cột trong cơ cấu năng lượng toàn cầu, góp phần giảm tác động biến đổi khí hậu và thúc đẩy tăng trưởng bao trùm và bền vững. Tại Khóa họp lần thứ nhất của ISA tháng 10/2018, Thủ tướng Modi phát biểu: "Ngày nay, những giếng dầu đóng vai trò quan trọng; nhưng ngày mai, vai trò ấy sẽ thuộc về những tia nắng mặt trời", đồng thời dự đoán ISA có thể thay thế Tổ chức Các nước Xuất khẩu Dầu mỏ (OPEC) trong tương lai gần (NDTV, 2018). Phát biểu này thể hiện tham vọng to lớn và tầm nhìn chiến lược của Ấn Độ về vai trò trung tâm của năng lượng mặt trời trong định hình tương lai năng lượng toàn cầu.

3.1.3. Chương trình và hoạt động

ISA hỗ trợ các quốc gia còn hạn chế trong tiếp cận năng lượng bằng cách trao cho họ tiếng nói trên các diễn đàn quốc tế, đồng thời tạo điều kiện thúc đẩy hợp tác và chia sẻ ý tưởng, qua đó góp phần thu hẹp khoảng cách công nghệ và xây dựng các quan hệ đối tác rộng khắp trên toàn cầu. ISA hợp tác với các quốc gia thành viên và các đối tác toàn cầu để xây dựng và triển khai chín chương trình. Mặc dù mỗi chương trình có cách tiếp cận riêng, tất cả đều đóng góp vào mục tiêu lớn hơn là thúc đẩy quá trình toàn cầu hóa năng lượng mặt trời và phát triển năng lượng tái tạo. Mỗi chương trình đều giữ vai trò quan trọng trong việc hiện thực hóa cam kết của ISA đối với từng quốc gia thành viên, cũng như mục tiêu chung là đảm bảo khả năng tiếp cận năng lượng cho mọi người trên toàn thế giới. Chín chương trình này bao gồm: (1) Mở rộng năng lượng mặt trời trong nông nghiệp, (2) Tài chính quy mô lớn với chi phí hợp lý, (3) Mở rộng hệ thống lưới điện mini sử dụng năng lượng mặt trời, (4) Mở rộng hệ thống điện mặt trời trên mái nhà, (5) Phương tiện giao thông chạy bằng điện và lưu trữ năng lượng, (6) Công viên năng lượng mặt trời, (7) Ứng dụng năng lượng mặt trời trong hệ thống sưởi và làm mát, (8) Quản lý pin năng lượng mặt trời và chất thải, (9) Năng lượng mặt trời cho sản xuất hydro xanh (ISA, n.d.). Bên cạnh đó, ISA còn triển khai các sáng kiến hợp tác như Thử thách khởi nghiệp Solar X, Trung tâm tài nguyên ứng dụng công nghệ năng lượng mặt trời (STAR-C), Trung tâm đổi mới sáng tạo về hydro xanh, ISA Cares (Chương trình chăm sóc cộng đồng của ISA), Quỹ năng lượng mặt trời toàn cầu, Nhóm cố vấn doanh nghiệp, Năng lượng mặt trời vì phụ nữ…

Một trong những hoạt động nổi bật gần đây của ISA diễn ra tại Hội nghị Khu vực lần thứ 5 ở Kigali, Rwanda vào ngày 31/8/2023 (PIB, 2023). Tại hội nghị, Chủ tịch ISA Shri R. K. Singh đã khánh thành tổng cộng chín dự án điện mặt trời tại Uganda, Comoros và Mali. Trong đó, bốn dự án được triển khai tại Uganda, hai dự án tại Comoros và ba dự án tại Mali. Các dự án này, được tài trợ bởi ISA, tập trung vào việc điện mặt trời hóa các trung tâm y tế nông thôn và trường tiểu học. Cụ thể, các dự án bao gồm: (1) Uganda: lắp đặt điện mặt trời cho một trung tâm y tế nông thôn và ba trường tiểu học, với tổng công suất 8,5 kWp và hệ thống lưu trữ pin 17,2 kWh, tổng chi phí 48.835 USD; (2) Comoros: lắp đặt điện mặt trời tại hai trung tâm y tế nông thôn, cung cấp 15 kWp và hệ thống lưu trữ pin 33 kWh, với tổng chi phí 49.999 USD; (3) Mali: lắp đặt điện mặt trời cho ba trung tâm y tế nông thôn, cung cấp 13 kWp và hệ thống lưu trữ pin 43 kWh, với tổng chi phí 49.995 USD. Những chương trình,

sáng kiến cũng như dự án trên đây phần nào thể hiện cam kết của ISA trong việc mở rộng khả năng tiếp cận năng lượng sạch với giá cả phải chăng tại các quốc gia thành viên, qua đó góp phần hình thành một tương lai năng lượng bền vững.

3.2. Vai trò của Sáng kiến Liên minh Năng lượng Mặt trời Quốc tế đối với sức mạnh mềm của Ấn Độ

ISA đóng vai trò then chốt trong việc củng cố và mở rộng quyền lực mềm Ấn Độ, đồng thời đánh dấu một bước chuyển quan trọng trong chính sách đối ngoại của quốc gia này. Thông qua ISA, Ấn Độ không chỉ khai thác vấn đề biến đổi khí hậu như một lĩnh vực hợp tác toàn cầu, mà còn sử dụng năng lượng mặt trời như một công cụ chiến lược để gia tăng ảnh hưởng quốc tế. Việc sáng lập tổ chức quốc tế dựa trên hiệp ước khẳng định vị thế quyền lực toàn cầu của Ấn Độ và cho thấy nước này sẵn sàng gánh vác trách nhiệm đối với các vấn đề chung của nhân loại. Sự lãnh đạo của Thủ tướng Modi trong các vấn đề khí hậu, đặc biệt là năng lượng mặt trời, đánh dấu lần đầu tiên một Thủ tướng Ấn Độ chủ động định hình lập trường quốc gia tại các cuộc đàm phán khí hậu đa phương, biến ISA trở thành bước đi đầu tiên của nước này trong việc chi phối diễn ngôn toàn cầu về năng lượng mặt trời (Jha, 2023). Điều này phản ánh sự chuyển dịch từ vai trò "người tham gia" sang "người kiến tạo luật chơi", khi Ấn Độ không chỉ phản ứng với các sáng kiến do phương Tây dẫn dắt mà còn chủ động thiết lập một khuôn khổ hợp tác mới phù hợp với lợi ích và tầm nhìn của mình.

Việc hợp tác với Pháp để thành lập ISA góp phần nâng tầm vị thế quốc tế của Ấn Độ một cách đáng kể (Shidore & Busby, 2019). Đáng chú ý, ISA là tổ chức quốc tế đầu tiên có trụ sở chính đặt tại Ấn Độ, cụ thể ở thành phố Gurugram, bang Haryana. Thực tế này mang ý nghĩa biểu tượng sâu sắc; trong khi phần lớn các tổ chức quốc tế lớn đều do phương Tây khởi xướng và đặt trụ sở tại các nước phát triển, thì ISA đại diện cho một dấu ấn rõ nét của Phương Nam toàn cầu. Tổ chức này phản ánh sự dịch chuyển về tư duy lãnh đạo và phân bổ quyền lực trong thế kỷ XXI, trong đó các quốc gia đang phát triển ngày càng chủ động hơn trong việc kiến tạo các thể chế toàn cầu. Trong bối cảnh một số cường quốc phương Tây như Mỹ dưới thời Tổng thống Donald Trump rút khỏi Hiệp định Paris về biến đổi khí hậu, Ấn Độ nổi lên như biểu tượng của trách nhiệm toàn cầu và sự tiếp nối cam kết đối với hợp tác khí hậu.

ISA minh chứng cho tham vọng lãnh đạo toàn cầu của Ấn Độ trong lĩnh vực phát triển bền vững và ứng phó biến đổi khí hậu. Thông qua tổ chức này, Ấn Độ thể hiện cam kết mạnh mẽ với năng lượng tái tạo, chủ nghĩa đa phương và phát triển bền vững. Vai trò của ISA tại các diễn đàn khí hậu quốc tế như Công ước Khung của Liên Hợp Quốc về Biến đổi Khí hậu, Nhóm 20 nền kinh tế lớn và Hội nghị Liên Hợp Quốc về Biến đổi Khí hậu giúp nâng cao vị thế và tiếng nói của Ấn Độ, củng cố hình ảnh nước này như một đối tác tin cậy trong phát triển bền vững. Theo Joshi (2024), những sáng kiến như ISA nổi lên như 'ngọn lửa hy vọng' trong cuộc chiến chống biến đổi khí hậu.

Bên cạnh đó, ISA phản ánh định hướng rộng lớn hơn trong chính sách đối ngoại Ấn Độ, phù hợp với các sáng kiến như "LiFE" (Lối sống vì Môi trường) và triết lý "Vasudhaiva Kutumbakam" (Thế giới như một gia đình). Hai định hướng này nhấn mạnh tinh thần đoàn kết toàn cầu, công bằng khí hậu và phát triển bền vững, qua đó củng cố hình ảnh Ấn Độ như

một cường quốc có trách nhiệm bảo vệ hành tinh. Thông qua ISA, Ấn Độ vượt ra ngoài phạm vi ảnh hưởng truyền thống ở Nam Á để đảm nhận vai trò lớn hơn trong cộng đồng quốc tế, xây dựng hình ảnh "Vishwa Mitra" - người bạn toàn cầu - hỗ trợ các quốc gia đang phát triển đạt được các mục tiêu phát triển bền vững (Mishra, 2024).

Là một công cụ ngoại giao mềm quan trọng, ISA thúc đẩy hợp tác Nam - Nam thông qua cung cấp đào tạo, tài chính ưu đãi và chuyên môn kỹ thuật cho các quốc gia ở châu Phi, châu Á và các đảo quốc. Cách tiếp cận này không chỉ mở rộng thiện chí ngoại giao của Ấn Độ mà còn nâng cao uy tín của nước này như một đối tác phát triển và nhà lãnh đạo khí hậu. Đây cũng là nền tảng để Ấn Độ thúc đẩy ngoại giao năng lượng và hợp tác khu vực, qua đó khẳng định vai trò trung tâm trong tiến trình chuyển đổi bền vững toàn cầu. Sức mạnh của ISA nằm ở sự đa dạng thành viên và tinh thần hợp tác tích cực, biến tổ chức này thành biểu tượng của hành động tập thể vì một tương lai xanh.

Tổng thể, sự ra đời và phát triển của ISA đánh dấu một bước ngoặt trong chính sách đối ngoại của Ấn Độ. ISA không chỉ giúp Ấn Độ nâng cao vị thế quốc tế, mà còn giúp nước này trở thành tiếng nói đại diện của Phương Nam toàn cầu trong nỗ lực chống biến đổi khí hậu. Thông qua ISA, Ấn Độ thể hiện khát vọng đóng góp thực chất vào quá trình chuyển đổi năng lượng công bằng và bền vững của nhân loại, đồng thời củng cố nền tảng quyền lực mềm dựa trên trách nhiệm, hợp tác và tầm nhìn dài hạn.

4. Bàn luận và khuyến nghị giải pháp

Kể từ khi được thành lập, ISA đã khẳng định vị thế là một sáng kiến toàn cầu trọng yếu trong ứng phó biến đổi khí hậu và thúc đẩy chuyển dịch sang năng lượng bền vững. Với xấp xỉ 100 quốc gia thành viên, ISA trở thành một nền tảng hợp tác năng động, góp phần nâng cao khả năng tiếp cận năng lượng, đảm bảo an ninh năng lượng và giảm phát thải carbon, đồng thời đóng vai trò như một công cụ ngoại giao chiến lược đặt Ấn Độ vào vị trí trung tâm của tiến trình chuyển dịch năng lượng toàn cầu. Trong quá trình phát triển, ISA đã đạt được một số tiến triển nhất định, đặc biệt tại châu Phi (Sharma & Endlaw, 2025). Trong bối cảnh việc khai thác năng lượng mặt trời trở thành trọng tâm của nhiều quốc gia, nhất là khi các nước thiếu nguồn lực tài chính và kỹ thuật còn đối mặt với nhiều hạn chế, ISA nổi lên như một sáng kiến đáng hoan nghênh, góp phần thu hẹp khoảng cách phát triển trong lĩnh vực năng lượng sạch.

Theo Shidore và Busby (2019), triển vọng của ISA gắn liền với hai lợi thế quan trọng của Ấn Độ. Thứ nhất, Ấn Độ sở hữu thị trường nội địa lớn; các chính sách và hành động trong nước có thể giúp giảm giá một số sản phẩm năng lượng mặt trời, qua đó mang lại lợi ích lan tỏa cho các nước láng giềng và thậm chí cho toàn thế giới. Thứ hai, do nhìn chung người tiêu dùng Ấn Độ có thu nhập trung bình ở mức thấp, các giải pháp chi phí thấp được phát triển cho thị trường Ấn Độ có khả năng chuyển giao dễ dàng sang các quốc gia đang phát triển khác ở Đông Nam Á và châu Phi; trong đó, ISA đóng vai trò như một cơ chế khuếch đại về mặt thể chế. ISA có tiềm năng tiếp tục củng cố vai trò trung tâm của Ấn Độ trong hợp tác Nam - Nam và trong hệ sinh thái năng lượng tái tạo toàn cầu.

Tuy nhiên, ISA đang đối mặt với một số thách thức đáng kể. Tổ chức này chịu tác động của rào cản chính sách, hạn chế tài chính, giới hạn công nghệ và bất ổn địa chính trị, đòi hỏi

sự phối hợp chặt chẽ và cam kết mạnh mẽ từ các thành viên và đối tác. Về tài chính, ISA phụ thuộc hoàn toàn vào đóng góp tự nguyện, khiến tương lai hoạt động trở nên bất định (Jha, 2023). Ấn Độ, với vai trò dẫn dắt, cũng gặp hạn chế về năng lực hỗ trợ: nước này không có nguồn lực tài chính mạnh như Trung Quốc hay Mỹ để trợ cấp quy mô lớn, thiếu lợi thế vượt trội về đổi mới công nghệ và nguồn cung giá rẻ như Trung Quốc, đồng thời đối mặt với những vấn đề về quan liêu hóa và can thiệp vi mô trong xây dựng thiết chế. Một số quốc gia thành viên và đối tác chưa hoàn toàn bị thuyết phục về năng lượng mặt trời, trong khi những nước khác chờ đợi thành công rõ ràng hơn trước khi tham gia sâu rộng. Ngoài ra, ISA còn phải cạnh tranh ảnh hưởng với các tổ chức uy tín khác như Cơ quan Năng lượng Tái tạo Quốc tế có trụ sở tại Abu Dhabi và do Đức bảo trợ với gần 150 thành viên.

Bên cạnh đó, Ấn Độ và Việt Nam có nhiều cơ hội và tiềm năng để tăng cường hợp tác song phương trong khuôn khổ ISA. *Thứ nhất*, ở khía cạnh phối hợp chính sách và hợp tác thể chế, Ấn Độ và Việt Nam có thể tăng cường đối thoại chính sách trong khuôn khổ ISA thông qua việc chia sẻ kinh nghiệm về quản trị năng lượng tái tạo, quản lý thị trường, đầu tư và quy hoạch năng lượng dài hạn. Việt Nam có thể hưởng lợi từ kinh nghiệm của Ấn Độ trong việc triển khai các chương trình điện mặt trời quy mô lớn, trong khi Ấn Độ có thể nắm bắt thông tin về thị trường năng lượng tái tạo đang phát triển nhanh chóng của Việt Nam nói riêng và Đông Nam Á nói chung. Ngoài ra, hai bên có thể tổ chức những buổi đối thoại, gặp gỡ giữa các bộ trưởng và nhóm công tác kỹ thuật nhằm thúc đẩy sự tương đồng về chính sách và nâng cao năng lực thể chế. *Thứ hai*, ở khía cạnh chuyển giao công nghệ và đổi mới sáng tạo, Ấn Độ, với vị thế là quốc gia đi đầu toàn cầu về các công nghệ năng lượng mặt trời với chi phí hợp lý, có thể hỗ trợ Việt Nam thông qua việc chuyển giao công nghệ quang điện, các giải pháp lưới điện thông minh, và hệ thống lưu trữ bằng pin. Các dự án nghiên cứu và phát triển chung giữa các trường đại học, viện nghiên cứu và doanh nghiệp tư nhân có thể thúc đẩy đổi mới sáng tạo trong các lĩnh vực như điện mặt trời nổi, hệ thống điện mặt trời áp mái, lưu trữ năng lượng và quản lý năng lượng kỹ thuật số (Đặng Đình Thống, 2020). Sự hợp tác này sẽ góp phần giảm chi phí công nghệ, đồng thời nâng cao hiệu quả sử dụng năng lượng. *Thứ ba*, ở khía cạnh nâng cao năng lực và phát triển nguồn nhân lực, do ISA đặc biệt chú trọng đến công tác chia sẻ tri thức và phát triển nguồn nhân lực, Ấn Độ có thể mở rộng các chương trình đào tạo, học bổng, hội thảo kỹ thuật và hoạt động trao đổi chuyên môn dành cho các nhà hoạch định chính sách, kỹ sư, nhà nghiên cứu, doanh nghiệp tại Việt Nam. Các sáng kiến nâng cao năng lực có thể tập trung vào các nội dung như quản lý dự án, thiết kế hệ thống điện mặt trời, vận hành và bảo trì, cũng như cơ chế tài chính. Những chương trình này sẽ giúp tăng cường năng lực nội tại của Việt Nam, đồng thời thúc đẩy hợp tác giao lưu nhân dân bền vững. Không chỉ vậy, hai nước còn có thể tăng cường hợp tác trong các lĩnh vực như đầu tư, phát triển hạ tầng điện mặt trời, xây dựng và hoàn thiện chuỗi cung ứng, đồng thời thúc đẩy triển khai các dự án năng lượng mặt trời tại khu vực Đông Nam Á và rộng hơn là không gian Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương. Nhìn chung, Ấn Độ và Việt Nam có nhiều dư địa để tăng cường hợp tác trong khuôn khổ ISA. Sự hợp tác này không chỉ góp phần thúc đẩy quá trình chuyển đổi năng lượng tại mỗi quốc gia và làm sâu sắc hơn

quan hệ song phương, mà còn đóng góp tích cực vào các nỗ lực phát triển bền vững và ứng phó với biến đổi khí hậu trên phạm vi toàn cầu.

Tài liệu tham khảo

Đặng Đình Thống. (2020, ngày 15 tháng 3). *Hệ nguồn điện Tổ hợp thủy điện - điện mặt trời nổi: Công nghệ mới của năng lượng tái tạo*. Bộ Công thương Việt Nam. https://moit.gov.vn/khoa-hoc-va-cong-nghe/he-nguon-dien-to-hop-thuy-dien-dien-mat-troi-noi-cong-nghe-m2.html

ISA. (2023, October 31). *Update on the status of the ISA Corpus Fund, Voluntary Contributions by the ISA Member Countries, and Resource Mobilisation*. https://isaassembly.org/pdf/english/28.%20Agenda%20Item%2021.%20Update%20on%20the%20status%20of%20the%20ISA%20Corpus%20Fund%20Voluntary%20Member%20Contributions%20and%20Resource%20Mobilisation_ISA_A.06_WD.14.pdf

ISA. (n.d.). *About ISA*. https://isa.int/about_uss

Jha, V. (2023). International Solar Alliance: Bridging the Gap. In Xavier, C. & Nachiappan, K. (Eds). *Tracks to Transition: India's Global Climate Strategy*. (pp. 37-43). Centre for Social and Economic Progress. https://csep.org/ShsefVt

Joshi, V. (2024). Fostering global collaboration: The role and impact of the International Solar Alliance. *International Journal of Novel Research and Development, 9*(5).

Kiều Oanh. (06/12/2024). *Chuyển đổi năng lượng: Ấn Độ đặt cược vào điện mặt trời, kêu gọi Việt Nam tham gia liên minh*. VnEconomy. https://vneconomy.vn/chuyen-doi-nang-luong-an-do-dat-cuoc-vao-dien-mat-troi-keu-goi-viet-nam-tham-gia-lien-minh.htm

Ministry for Europe and Foreign Affairs. (2019, December). *International Solar Alliance*. https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/climate-and-environment/the-fight-against-climate-change/international-solar-alliance/

Ministry of External Affairs, Government of India. (2020, July 31). *Universalization of the membership of the International Solar Alliance (ISA)*. https://www.mea.gov.in/press-releases.htm?dtl/32866/Universalization_of_the_Membership_of_the_International_Solar_Alliance_ISA

Ministry of New & Renewable Energy, Government of India. (2024, November 7). *India shines bright! A new era in solar energy: Progress driven by the International Solar Alliance*. https://www.pib.gov.in/PressReleasePage.aspx?PRID=2071486

Mishra, S. (2024). Empowering the Global South: India's role in renewable energy via International Solar Alliance (ISA). *International Journal of Research Publication and Reviews, 5*(7), 4604-4608. https://doi.org/10.55248/gengpi.5.0724.2006

NDTV. (2018, October 3). *India-Led Solar Alliance Will Outshine OPEC, Says PM Modi*. https://www.ndtv.com/india-news/india-led-solar-alliance-will-outshine-opec-says-pm-narendra-modi-1925834

Nguyên Vy. (18/12/2023). *Liên minh Năng lượng Mặt trời Quốc tế phát động cuộc thi Ý tưởng khởi nghiệp SolarX*. Tạp chí Công Thương. https://tapchicongthuong.vn/lien-minh-nang-luong-mat-troi-quoc-te-phat-dong-cuoc-thi-y-tuong-khoi-nghiep-solarx-115054.htm

Nye, J. S. (2004). *Soft Power: The means to success in world politics*. PublicAffairs

PIB. (2018, October 2). *PM inaugurates first assembly of the International Solar Alliance*. https://www.pib.gov.in/Pressreleaseshare.aspx?PRID=1548295&reg=3&lang=2

PIB. (2023, August 31). *Union Power and NRE Minister and International Solar Alliance President inaugurates Nine Solar Demonstration Projects in Uganda, Comoros and Mali*. https://www.pib.gov.in/PressReleaseIframePage.aspx?PRID=1953770&reg=3&lang=2

Sharma, P., & Endlaw, P. (2025, April 21). *The International Solar Alliance and South Asia*. NUS Institute of South Asian Studies. https://www.isas.nus.edu.sg/papers/the-international-solar-alliance-and-south-asia/

Shidore, S., & Busby, J. W. (2019). One more try: The International Solar Alliance and India's search for geopolitical influence. *Energy Strategy Reviews, 26*. https://doi.org/10.1016/j.esr.2019.100385

Thùy Vân. (02/12/2015). *Hội nghị COP21: Lập Liên minh Năng lượng Mặt trời Quốc tế*. VOV. https://vov.vn/the-gioi/hoi-nghi-cop21-lap-lien-minh-nang-luong-mat-troi-quoc-te-455482.vov?jskey=gublNUPY44OcYm007YVB1Mqj8BXUuxSUAg%3D%3D

Trung tâm Nghiên cứu Ấn Độ. (31/12/2023). *Sáng kiến Liên minh Năng lượng Mặt trời Quốc tế do Ấn Độ khởi xướng*. https://cis.org.vn/sang-kien-lien-minh-nang-luong-mat-troi-quoc-te-do-an-do-khoi-xuong-11210.html